

Šime Demo

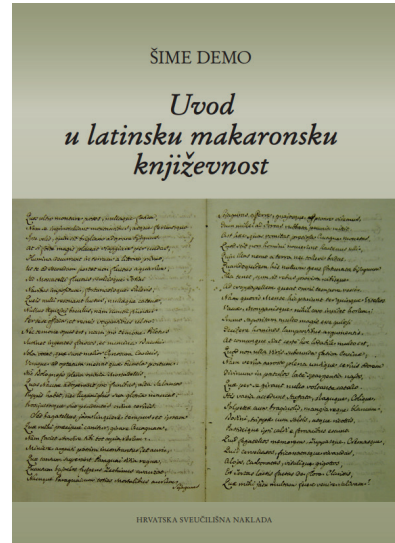
Uvod u latinsku makaronsku književnost

Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2023, 626 str.

Makaronska književnost odnosno, *sensu stricto*, pjesništvo koje podrazumijeva kombinaciju latinskog i kojeg drugog jezičnog idioma, rubna je, ali nezaobilazna pojava u povijesti novolatinskog pjesništva. Nju se dosad uglavnom proučavalo unutar okvira pojedinih europskih nacionalnih filologija, no bez sintetskih pregleda kakvi postoje za konvencionalno europsko novolatinsko pjesništvo. Monografija Šime Deme u tom je smislu svojevrsni *novum*: svojom knjigom on pred čitatelja stavlja sustavan prikaz nastanka i razvoja književnog fenomena latinske makaronske književnosti i njezinih obilježja od najranijih početaka do modernog doba u svim europskim književnostima.

Zamašan sadržajni obuhvat ove monografije odlikuje se iznimno uspješno oblikovanim formalnim okvirom, uz mnoštvo poglavlja i potpoglavlja koja svojim duhovitim naslovima dodatno pobuđuju interes čitatelja. Raspored građe na tragu je najlogičnijeg mogućeg slijeda njezine prezentacije: prvo nas poglavlje upoznaje s poviješću proučavanja žanra, sljedeće ga pokušava definirati, zatim se predstavljaju njegovi najraniji, poglavito talijanski predstavnici (3–5), da bi uslijedilo poglavlje o najznačajnijoj figuri makaronskog pjesništva uopće, „makaronskom Vergiliju” Teofilu Folengu (6), odnosno o njegovim talijanskim nastavljačima (7). Drugu polovinu obrađenog materijala predstavljaju poglavlja o makaronskom pjesništvu u Francuskoj (8), Španjolskoj (9), Portugalu (10), Njemačkoj i Nizozemskoj (11), Engleskoj (12), te napokon makaronizmu u slavenskom svijetu, Poljskoj, Češkoj i Hrvatskoj (13). Svako pak poglavlje donosi reprezentativne odlomke iz pojedinih makaronskih tekstova, popraćene hrvatskim prijevodom i nužnim komentarom.

Zamršen, ali privlačan problem makaronske poezije Demo izlaže na jasan, sustavan i općenito primjeren način, s jakom utemeljenošću ne samo u filologiji,

nego i u lingvistici. Složenu zadatku jezične interpretacije makaronskih tekstova pritom je pristupio s naročitom pažnjom, uspjevši, koliko je to moguće, svojim prijevodom sačuvati čaroliju jezičnog amalgama polazišnog teksta. Dok nas tako zabavljaju autorove ingeniozne hrvatske adaptacije odabranih odlomaka, u isti se čas ne gubi dojam o čvrstoj znanstvenoj opredijeljenosti ove publikacije, opremljene iscrpnom bibliografijom, bilješkama i imenskim kazalom te iznimno korisnim popisom rukopisa i izdanja makaronskih djela.

S obzirom na vremenski i geografski obuhvat ovdje obrađena makaronskog materijala, odnosno njegov karakter sintetskog pregleda, ovo je izdanje, valja ponoviti, bez presedana ne samo u hrvatskoj, nego i u međunarodnoj književnopovijesnoj znanstvenoj literaturi. Šime Demo dosad je već bio objavio sustavno i dosljedno interpretiran, pouzdano priređen i po prvi put objedinjen korpus hrvatske makaronske poezije (*Macaronica Croatica*, Književni krug Split, 2019), kao važan doprinos poznavanju hrvatske književne baštine. Ova je pak monografija iskorak prema širem, europskom kontekstu makaronske književnosti, interesantan za proučavanje toga segmenta hrvatske književnosti u smislu njegove usporedbe s istovrsnim europskim pojavnostima. Nema ipak pritom sumnje da ona može biti zanimljivo štivo i izvan kruga proučavatelja novovjekovnog latinizma. Time što pruža uvid u povijest nastanka i razvoja marginalnog književnog fenomena kojem su svoj obol dali i književnici istaknuti u konvencionalnim književnim žanrovima pojedinih europskih književnosti, poput Françoisisa Rabelaisa ili Molièrea, ova knjiga vrijedan je izvor podataka upravo svakom proučavatelju europske književnosti u cjelini.

Vlado Rezar